

Seminární práce do předmětu

Ekonomika veřejného sektoru

Téma: Tělesná kultura

vypracoval: Petr Parys, 251459

datum odevzdání: 29.12.2009

Obsah:

1. Úvod.....	3
2. Základní pojmy	3
3. Historie sportu a tělesné kultury v ČR.....	4
4. Institucionální a organizační struktura odvětví.....	5
4.1. Zahraniční struktury zabývající se tělesnou kulturou	5
4.2. Státní struktury v ČR zabývající se tělesnou kulturou	6
4.3. Spolkové struktury v ČR zabývající se tělesnou kulturou	8
4.4. Ziskový sektor v ČR zabývající se tělesnou kulturou	8
5. Financování tělesné kultury a sportu	9
5.1. Financování z veřejných zdrojů	9
5.2. Financování sportu ze soukromých zdrojů.....	11
6. Problémy českého sportu	13
7. Organizace sportu ve Francii	15
8. Externality ve sportu	16
8.1. Pozitivní externality	16
8.2. Negativní externality	16
9. Přehled legislativy	17
11. Přehled literatury.....	19

1. Úvod

V současné hektické době stále více lidí tráví svůj volný čas sportem. Sport a tělesná kultura jako celek poskytuje v současnosti mnoho oblastí pro volnočasové vyžití jednotlivce i skupin, čímž pomáhá zlepšovat fyzickou i psychickou odolnost občanů, a tímto dopomáhá i ke zlepšení jejich pracovních výsledků a kultivuje lidskou morálku. Zároveň sport představuje širokou a potencionálně zajímavou oblast pro hospodářskou činnost, především soukromého sektoru.

V této seminární práci se zaměřím na tělesnou kulturu v České Republice a to jak z pohledu státního a samosprávného sektoru, tak i z pohledu soukromého sektoru. Budu se zde zabírat největším problémem českého sportu, jímž se stala korupce a přiblížím Vám i financování českého sportu a těžkosti, jež jsou s financováním sportu a tělesné kultury spojeny. Velká část práce je věnována institucionální struktuře sportu v ČR. Rovněž bych Vám chtěl nastínit, jak odlišný je koncept sportu ve Francii oproti ČR a to z především z pohledu nižších územních celků.

2. Základní pojmy

Tělesná kultura - sociokulturní systém, který jako výsledek činnosti, tvorby hodnot, vztahů a norem zabezpečuje specifickými tělocvičnými prostředky uspokojování zvláštních biologických a sociálních potřeb člověka v oblasti fyzického, psychického a sociálního rozvoje s cílem jeho socializace a kultivace.¹

Tělesná výchova – probíhá ve školních zařízeních a jejím cílem je zlepšit pohybovou zdatnost, fyzickou kondici a upevňovat zdraví. Tělesná výchova je povinná pro žáky základních a středních škol.

Sport – slovo pochází z latinského “disportare“ a starofrancouzského “le désporter“, což znamená “bavit se“, “příjemně trávit čas“. Jedná se o fyzickou aktivitu tvořící složku volného času a životního stylu ve vrcholové podobě, prováděná i jako profese.²

Sportovní klub – organizovaná forma podpory a organizace sportovního styku v oblasti sportu

Tělovýchovná jednota - (synonymum pro sportovní klub nebo tělocvičnou jednotu) je základním článkem vyšší tělovýchovné organizace (asociace), realizuje její hlavní činnost.³

Sportovní svaz – jde o organizovaný spolek klubů stejného zaměření, jehož účelem je dosáhnout lepší ochranu a komunikaci klubů.

¹ Prezentace Ing. Pavlíka, M., dostupné na www.is.muni.cz, období: jaro 2008, *Základní pojmy*

² Prezentace Ing. Pavlíka, M., dostupné na www.is.muni.cz, období: jaro 2008, *Základní pojmy*

³ http://cs.wikipedia.org/wiki/T%C4%9Blov%C3%BDchovn%C3%A1_jednota

3. Historie sportu a tělesné kultury v ČR

Počátky českého sportu hledejme v době Národního obrození ve 2./2. 19. století, kdy začaly vznikat první organizace sdružující sportovce. (v tehdejší době to mělo důležitý podtext v podobě společného uvědomování si vlastní národní identity) Jednalo se především o Sokol, který byl založen v roce 1861 Miroslavem Tyršem. Na začátku 20. století vzniká Orel, což je organizace sdružující především katolickou mládež (na rozdíl od Sokola, jenž nebyl nábožensky orientován). Tyto dvě organizace, které se významně podílely na rozvoji sportu u nás působí dodnes. Další organizací podílející se na rozvoji tělesné kultury se stal Český olympijský výbor založený 18. května 1899 PhDr. Jiřím Guthem-Jarkovským a od této doby se čeští sportovci účastní olympijských klání.

V době před 1. světovou válkou se sport v českých zemích rozvíjel především v organizovaných skupinách typu Sokola. Po válce dochází k větší individualizaci sportovních nadšenců a zvyšuje se i dostupnost sportovišť a zároveň do Československa pronikají nové druhy sportů, především ze sportovně vyspělých zemí, ležících na západ od našich hranic. Oblibě se však stále těší i společné sportování v tělocvičně pod záštitou některé organizace.

Za 2. světové války je český sport tvrdě poznamenán nacistickou okupací. Jsou zrušeny tělovýchovné jednoty např. Sokol, Český olympijský výbor se po smrti Guta-Jarkovského v roce 1943 radši sám ruší, aby unikl běsnění okupantů. Po válce přichází naděje na znovuoživení sportovní tradice (znovu je obnoven Sokol), která je však částečně udupána v roce 1948 nástupem komunistů k moci. Opětovně je zrušen Sokol a sport se přizpůsobuje propagandě KSČ. Během 40 let vlády KSČ československý sport zaostává za západními státy co se týče zázemí a podpory sportovců, i přesto českoslovenští sportovci dosahují mnoha úspěchů na vrcholných mezinárodních akcích a propagují tak mezinárodně Československo. Ovšem za vlády komunismu můžeme najít i pozitiva ve sportovní oblasti. Mnoho lidí trávilo svůj volný čas pohybovými aktivitami, čímž zlepšovali svoji kondici a zdraví. Rovněž spartakiády přispívaly k utužování tělesné schránky, nutno však podotknouti, že zde to již byla do určité míry politická věc.

Po Sametové revoluci přichází svěží vítr do českého sportu. Úroveň zázemí sportovců se zvyšuje, z vrcholových sportovců se stávají profesionálové, kterým sport dokáže zajistit nadstandardní životní podmínky. Pro běžné občany se rozevřela široká paleta možností jak trávit sportem svůj volný čas. Velkého rozmachu dosáhly především adrenalinové sporty, které si Češi velmi oblíbili.

4. Institucionální a organizační struktura odvětví

Institucionalizovaná struktura tělesné kultury nabízí lepší a kvalitnější podmínky pro občana a pomáhá mu tak dosáhnout vyšší stupeň lidského rozvoje. Instituce podporují a umožňují občanům provádět více pohybových aktivit a zároveň pomáhají občanům se v těchto aktivitách neustále zlepšovat díky odpovídajícím sportovním zařízením s kvalitními trenéry. Přístup k těmto institucím je všem volný (ve většině případů), bez diskriminace týkající se pohlaví, rasy, náboženství, barvy pleti, sociálního původu či politických názorů.⁴

Rozlišujeme čtyři klíčové oblasti institucionálního rámce:

1. zahraniční struktury zabývající se tělesnou kulturou
2. státní struktury v ČR zabývající se tělesnou kulturou
3. spolkové struktury v ČR zabývající se tělesnou kulturou
4. ziskový sektor v ČR zabývající se tělesnou kulturou

4.1. Zahraniční struktury zabývající se tělesnou kulturou

Zde se především řeší vztahy s důležitými sportovními institucemi a organizacemi na mezinárodní úrovni. ČR je členem mnoha zahraničních institucí, o kterých se zde ještě zmíním. ČR se 1. května 2004 stala právoplatným členem EU a dovršila tak svůj integrační proces. EU se snaží v oblasti sportu angažovat. Problematika sportu je projednávána ve výboru pro kulturu, mládež, vzdělání a média. Poradním orgánem Komise EU je Evropské sportovní forum. Při Komisi EU vznikla instituce Sports Inter Group, která slouží k přenosu toku informací mezi institucemi EU a Radou Evropy. Téma sportu však není zastoupeno v žádné základní či zakladatelské smlouvě evropského společenství, na druhou stranu si EU uvědomuje velký význam sportu co by komunikačního prostředku, tak i jako ekonomického faktoru. Proto se EU problematikou sportu zabývá a vydává k ní i dokumenty. V roce 1991 je to dokument Evropská unie a sport, kde se rozebírá pozitivní dopad sportu na občany ve směru zdraví, kondice i ekonomiky. Opatření EU týkající se sportu se řídí zákony a principy evropského společenství. Sportovní organizace, svazy a sdružení musí dbát na dodržování zákonodárství EU. Zvláštní pozornosti se dostává sportu amatérskému, jež má být přístupný všem občanům EU za stejných podmínek. Dlouhodobě se EU zaměřuje na sportovní projekty v souvislosti s ochranou životního prostředí. To se týká např. nových lanovek, sjezdovek nebo testovacích drah pro závodní automobily a motocykly a jiná sportovní zařízení.

Nejen EU se zabývá sportem mezinárodně, ale i další mezinárodní organizace se sportem

⁴ Hobza, V., Rektořík, J., *Základy ekonomie sportu*, 2006, kap. 4

zabývají:⁵

CDDS – Řídící výbor Rady Evropy pro rozvoj sportu – tato organizace byla založena v roce 1976 a je složena z vládních i mimovládních členů v oblasti sportovní politiky. CDDS zpracovává materiály pro evropské ministry sportu a zodpovídá za jejich realizaci. Rovněž formuluje panevropský program a pořádá konference na odborná sportovní témata. Výsledkem konferencí ministrů odpovědných za sport je Antidopingová úmluva (1989), Evropská úmluva k diváckému násilí a nevhodnému chování, zvláště při fotbalových zápasech (1985) a Evropská charta sportu (1992).

ENGSO – European Non-Governmental Sports Organisation – jedná se o Evropské združení národních nestátních sportovních zastřešujících organizací. ČR zastupuje ČSTV. Tato organizace má v EU velký vliv (m.j. Konzultativní orgán Rady Evropy ve věcech týkajících se sportu). ENGSO vznikla v roce 1966 a jejím sídelním městem je Frankfurt

IOC – International Olympic Committee – Mezinárodní olympijský výbor – hlavní organizátor letních i zimních olympijských her, rozhoduje, která země bude olympijské hry pořádat, které sporty budou na olympiádu zařazeny nebo naopak vyškrtuty z olympijských her. ČR zastupuje v IOC Český olympijský výbor (ČOV).

GAIFS – General Association of International Sports Federation – jde o organizaci sdružující sportovní federace. Cílem této organizace je chránit autonomii svých členů a umožňovat lepší komunikaci mezi členy GAIFS. Mezi členy patří např. FIFA, IAAF

ESC – European Sports Conference – Evropská sportovní konference – na půdě ESC se setkávají zástupci hlavních sportovních federací, národních olympijských výborů a vládních institucí. V době studené války sloužila ESC jako jediné sportovní fórum, kde se setkával východ se západem.

Mimo tyto organizace vydává Rada Evropy dokumenty vztahující se ke sportu. K nejvýznamnějším dokumentům patří: Evropská charta sportu, Evropský manifest o mládeži a sportu, Evropská antidopingová úmluva, Evropská charta sportu pro všechny – zdravotně postižené osoby

4.2. Státní struktury v ČR zabývající se tělesnou kulturou

Obecným cílem státní politiky v oblasti tělesné kultury je vytvářet a zlepšovat podmínky rozvoje sportu ve společnosti a to pomocí následujících kroků:

⁵ Hobza, V., Rektořík, J., *Základy ekonomie sportu*, 2006, kap. 4

a) změna hodnotové orientace občanů – občané by měli brát sport jako zdravotní prevenci, volno časovou aktivitu, faktor podporující tvorbu morálních i etických hodnot a faktor projevu kultury státu

b) trvalé zlepšování podmínek pro provozování sportu – podporovat snahu krajů a obcí vytvářet sportovní zázemí a tyto zařízení celoročně udržovat tak, aby mohly fungovat

c) trvale vytvářet podmínky pro sportovní aktivity dětí a mládeže na školách – především rozšiřovat počet sportovně zaměřených tříd na základních školách i sportovních gymnáziích

d) dosahovat očekávaných a odpovídajících sportovních výsledků na významných světových soutěžích – toho lze dosáhnout podporou sportovních reprezentací a talentů ze strany státu a vytvořením systému kvalitní lékařské péče pro vrcholové sportovce

e) vytvářet účinný systém podpory programů zabráňujících negativním jevům ve sportu – Antidopingový program, Program proti násilí ve sportu, podpora programu Fair play.

Tyto kroky v oblasti sportu se snaží stát podporovat pomocí svých programů k podpoře priorit státní politiky v oblasti sportu a tělovýchovy:⁶

A. Oblast státní sportovní reprezentace:

- sportovní reprezentace ČR
- sportovní centra mládeže
- sportovní talent
- sportovní střediska

B. Oblast veřejně prospěšných programů:

- národní program rozvoje sportu pro všechny
- sport a škola
- sport zdravotně postižených
- údržba a provoz sportovních a tělovýchovných zařízení

C. Oblast programového financování – ISPROFIN

- program 233510 – podpora rozvoje a obnovy materiálně technické základny sportovních organizací

⁶ Prezentace Ing. Pavlíka, M., dostupné na www.is.muni.cz, období: jaro 2008, *Financování – veřejné zdroje*

- podprogram 233512 (tělovýchova)

- podprogram 233513 (sportovní reprezentace)

4.3. Spolkové struktury v ČR zabývající se tělesnou kulturou

Spolkovými strukturami máme na mysli především různé sportovní organizace. V roce 2005 existovalo přes 40 000 lokálních jednot a klubů a více jak 120 celostátně působících sportovních svazů. Místní sportovní kluby a jednoty vlastní až 90% sportovních zařízení, zbylých 10% připadá na obce a kraje, které většinou sportovní zařízení pronajímají sportovním klubům i veřejnosti.⁷

Sportovní svazy patří k nejdůležitějším prvkům struktur (obecně) sportu v ČR, protože vypracovávají koncepci sportovních reprezentací a starají se o talentované juniory. 11 největších sportovních svazů patří do dobrovolného seskupení svazů, zvaného Všesportovní kolegium České republiky, které ovšem nemá právní subjektivitu. Toto kolegium chrání zájmy více jak 2 milionů registrovaných sportujících občanů bez rozdílu věku. Do kolegia patří tyto sportovní svazy a spolky: Asociace tělovýchovných jednot a sportovních klubů ČR (ATJSK), Asociace školních sportovních klubů (AŠSK ČR), Autoklub ČR (AČR), Česká asociace Sportu pro všechny (ČASPV), Česká obec sokolská (Sokol), Český olympijský výbor (ČOV), Český střelecký svaz (ČSS), Český svaz tělesné výchovy (ČSTV), Klub českých turistů (KČT), Orel, Sdružení svazů České republiky.

Vrcholný orgán kolegia představuje výbor složený z představitelů sportovních svazů, jež patří do kolegia, kteří si mezi sebou vybírají předsedu a místopředsedu. Kolegium se snaží úzce spolupracovat s krajskými úřady a podporovat nekomerční sport.

Největší a nejznámější sportovní svaz sdružený v kolegiu je ČSTV, který má členskou základnu čítající 1 200 000 registrovaných členů. ČSTV vznikl 11. března 1990 za účelem podpory sportu, tělovýchovných aktivit a sportovní reprezentace. Dále pak na ochranu práv a zájmů sdružených subjektů. Subjekty, jež jsou součástí ČSTV si ponechávají vlastní právní subjektivitu. ČSTV má okolo 50 zaměstnanců (toto číslo se neustále mění). V ČSTV je sdruženo 72 sportovních svazů a 19 jich je přidruženo. Nejvyšším orgánem ČSTV je valná hromada.⁸

4.4. Ziskový sektor v ČR zabývající se tělesnou kulturou

1. března 2000 vstoupila v platnost novela živnostenského zákona, ve které došlo k zavedení vázaných živností, čímž se rozšířil výčet živností, jimiž se lze v oblasti sportu a tělovýchovy zabývat. Nyní se činnosti v oblasti tělovýchovy a sportu dělí na:

⁷ Prezentace Ing. Pavlíka, M., dostupné na www.is.muni.cz, období: jaro 2008, *Institucionální zabezpečení*
⁸ Hobza, V., Rektořík, J., *Základy ekonomie sportu*, 2006, kap. 4

a) volné živnosti, které souvisejí především s manažerskou činností, např. Organizování a pořádání sportovních akcí nebo pořádání vzdělávací činnosti v oblasti tělovýchovy a sportu.

b) vázané živnosti, kde je potřeba, před vydáním živnostenského listu, předložit doklad o odborné způsobilosti. Mezi doklady odborné způsobilosti patří diplom nebo osvědčení o absolvování vysoké školy nebo vyšší odborné školy s uvedením specializace, osvědčení o rekvalifikaci vydané akreditovaným zařízením, doklady vydané institucemi akreditovanými u MŠMT, uznané zahraniční doklady.

Mezi vázané živnosti patří:⁹

- poskytování tělovýchovných a sportovních služeb
- provozování tělovýchovných a sportovních zařízení
- průvodcovská činnost
- průvodcovská činnost tělovýchovná a sportovní
- vodní záchranná služba
- masérské, rekondiční a regenerační služby
- provozování solárií

c) koncesované živnosti, které souvisí se střeleckým sportem a sportovní střelbou obecně

5. Financování tělesné kultury a sportu

Finanční prostředky přitékají do oblasti sportu a tělesné kultury primárně ze dvou zdrojů. Jedny jsou veřejné a druhé soukromé. Mnohdy se stává, že se veřejné a soukromé zdroje prolínají a doplňují (vícezdrojové financování). V posledních 20 letech jsme svědky snižování podílových výdajů na sport ze státního rozpočtu oproti podílovému zvyšování výdajů územně samosprávných celků, domácností, podniků a institucí. Nejmarkantněji podílově vzrostly výnosy z reklamy a médií.

5.1. Financování z veřejných zdrojů

Předně si položíme otázku zda a proč by měl stát (kraj, obec) podporovat sport? Netěží z toho spíše podnikatelské subjekty než obyčejní občané i vrcholoví sportovci. Podle mě, by stát měl podporovat rozvíjení sportovních aktivit u občanů a to hned z několika důvodů. Státní sportovní reprezentaci by měl stát podpořit, protože vrcholoví sportovci dobře prezentují ČR ve světě, zde by se měly tyto aktivity prolínat se soukromým sektorem, který pomůže dofinancovat mezinárodní akce. Nutno podotknout, že se tak děje. Co se týká obyčejných občanů i ty by měl stát podpořit a to proto, že sport zlepšuje fyzickou i psychickou kondici - zdravý občan rovná se pracující občan, což

⁹ Hobza, V., Rektorič, J., *Základy ekonomie sportu*, 2006, kap. 4

má i pozitivní ekonomické efekty (stát i zaměstnavatel neplatí nemocenskou, lidé jsou odpočatí a podávají lepší pracovní výkony). A konečně by měly veřejné rozpočty, především krajské a obecní, podporovat i sportovní aktivity dětí a mládeže, neboť je zde větší šance, že děti využijí svůj volný čas sportem a omezí se tak vlivy negativních faktorů, které mladé lidi ovlivňují (drogy, cigarety,...).

Mezi veřejné zdroje ve sportu patří dotace ze státního rozpočtu, dotace z místních rozpočtů a financování školní tělesné výchovy.

Sport je financován ze státního rozpočtu prostřednictvím MŠMT (kap. 333), MO (kap. 304) a MV (kap. 314). Z kompetenčního zákona vyplývá, že sport a tělesná kultura spadá pod MŠMT. Státní podpora se provádí na každý rok a to prostřednictvím zákona o Státním rozpočtu. Aby subjekt mohl dostat dotaci ze státního rozpočtu, musí splnit nebo respektovat následující podmínky:¹⁰

- na dotaci není právní nárok
- o poskytnutí dotace rozhoduje poskytovatel na základě žádosti
- při poskytnutí dotace vydá poskytovatel rozhodnutí písemně
- pro rozhodnutí neplatí obecné předpisy vztahující se ke správnímu řízení
- písemné rozhodnutí zakládá smluvní vztah, jež je vymezen obsahem, účelem a dalšími podmínkami

Výdaje státního rozpočtu na sport klesly od roku 1989 z 0,65% na 0,25% v roce 2008 a podíl sportu na HDP klesl ve stejném období z 0,2% na 0,08%. Nejmarkantněji tyto údaje padaly do roku 1993, důvodem poklesu je zřejmě změna hospodářského systému, kdy se po roce 1989 mohlo začít podnikat a do sportu začaly přitékat finanční prostředky i ze soukromých zdrojů. V roce 2008 stát vydal ze státního rozpočtu na sport 7,7 mld. Kč. Odhadovaný čistý přínos sportu do státního rozpočtu činí něco mezi 1,1 – 3,7 mld. Kč, což je další důvod proč by veřejné rozpočty měly podporovat sport.¹¹

MŠMT podporuje a dotuje sportovní odvětví v několika oblastech, které jsem již zmínil (viz. 2. státní struktury v ČR zabývající se tělesnou kulturou). V roce 2007 vydalo MŠMT na státní sportovní reprezentaci 284 708 300 Kč. Tyto finance byly rozděleny – 10% materiál, 10% příprava, 30% účast na akcích a pořádání akcí, 50% úspěšnost na sportovních akcích.

¹⁰ Prezentace Ing. Pavlíka, M., dostupné na www.is.muni.cz, období: jaro 2008, *Financování - veřejné zdroje*

¹¹ http://www.msmt.cz/uploads/soubory/TVS/2009/Analiza_financovani_sportu_CR_www.pdf

MO rozdělují každoročně na sport 150 – 180 mil. Kč (což představuje asi 9% z rozpočtu ministerstva), z této částky jde 99,5% na státní sportovní reprezentaci a 0,5% občanským sdružením. Tato podpora představuje 0,33% výdajů resortu MO.¹²

MV podporuje především hasičský a policejní sport, bohužel údaje o finančních částkách, které MV poskytuje na sport, jsou neúplné a nebudu je tudíž uvádět.

Kraje podporují hlavně sport na amatérské úrovni, sport pro všechny a významné krajské sportovní akce. Kraje přispívají na sport a tělesnou kulturu částkou nepřevyšující 1% celkového krajského rozpočtu. Např. Jihomoravský kraj vydal v roce 2007 na sport částku 12,7 mil. Kč, což představovalo 0,24% krajského rozpočtu.

Obce podporují v převážné míře sportovní organizace a spolky na svém katastrálním území a významné sportovní akce, které se dějí v obci. Myslím, že by bylo zajímavé zjistit, kolik prostředků se vydává na sporty, v nichž se angažují nebo které jsou v oblibě u nejvyšších představitelů obce (starosta, zastupitelé) oproti ostatním sportům. Podle mého názoru by jsme zvláště v menších městech došli k překvapivým zjištěním ve smyslu zvýhodňování sportů, ve kterých vyvíjeli činnost nejvyšší představitelé obce. Obce vydávají, podobně jako kraje, ne více než 1% na sport. Jedná se v převážné míře o neinvestiční dotace. Např. Brno podporuje sport částkou 40 – 50 mil. Kč ročně, to je asi 0,4% rozpočtu města.

5.2. *Financování sportu ze soukromých zdrojů*

Nejvíce odvádějí do disponibilního fondu sportu domácnosti (59,3%). Je tomu tak hlavně proto, že v posledních 20 letech vzrostly mnohonásobně mzdy a otevřeli se nám nové možnosti sportovního vyžití a mnohé domácnosti, respektive její členové, tráví svůj volný čas sportovními aktivitami, za které v kapitalismu musí platit. V roce 2007 byly domácnosti ochotny vydat na sport ročně průměrně 23 220 Kč (o 2 000 Kč více než v roce 2006). Nejvíce se na výdajích podílely sportovní oblečení (48%), sportovní vybavení (38%), výdaje na lístky a permanentky na sportovní utkání (10%) a překvapivě málo, měřeno v procentech, vydávají domácnosti za různé sportovní kurzy (méně než 5%).

Sportovní kluby mohou získat finanční prostředky i z vlastní činnosti, to představuje nejjistější způsob, jak aspoň částečně zabezpečit svůj provoz, klub tak může docílit několika způsoby, které se v praxi kombinují. Základním způsobem, jak klub získává finance, jsou členské příspěvky od členů klubu. V zásadě rozlišujeme tři druhy členských příspěvků. Symbolické, u klubů jejichž činnost je

¹²

http://www.msmt.cz/uploads/soubory/TVS/2009/Analyza_financovani_sportu_CR_www.pdf

dotována nebo u klubů, kde by zvýšení členských příspěvků vedlo k odlivu členů. Dále to je výše příspěvků nastavená tak, že pokrývá úplně nebo z velké části výdaje klubů, tento druh členských příspěvků převažuje a jako poslední příspěvky převyšující výdaje klubu, jež vytváří určitou rezervu do budoucna. V případě, že sportovní klub pořádá turnaje či sportovní utkání, může na nich vybírat vstupné. Zde však do značné míry záleží na velikosti a prestiži klubu. Malé vesnické kluby nemohou vybírat vstupné v řádu stokorunovém, neboť by nepřišli diváci, na druhou stranu mají nižší výdaje na pořádání sportovních klání, tudíž pro ně může být výhodné i vstupné v řádech desítek korun. V posledních letech se stává velice oblíbeným způsobem, jak naplnit klubovou pokladnu, prodej propagačních materiálů, jako jsou dresy, plakáty, šály, trička, atd. v klubových barvách. Jednak tím klub získá finance z prodeje a k tomu mu fanoušci, jež si dresy zakoupili, dělají zadarmo reklamu. Velmi významný zdroj příjmů představují pro kluby pronájmy svých hřišť a tělocvičen veřejnosti nebo firmám. Nezbytnou podmínkou zde ovšem je to, že klub vlastní plochy, které pronajímá a že naopak není nájemcem. Dalším ze způsobů jak si opatřit finanční prostředky jsou příjmy z přestupů hráčů (členů) klubu a výchovné.

Kapitolou sama pro sebe je sponzoring. Sponzoring zahrnuje v oblasti sportu reklamu, public relations a podporu prodeje. Sponzoring funguje na principu financování klubu ze strany sponzora, klub na oplátku používá dresy s logem sponzora nebo mu alternativně může poskytnout protislužbu ve formě propůjčení sportoviště pro firemní turnaj či sportovní vyžití zaměstnanců firmy sponzora. Sportovní reklama propagující sponzora může být umístěna na dresech, startovních číslech, mantinelu, sportovním náčiní a náradí, výsledkových tabulích, na reklamních plachtách, atd. Hlavním úkolem podpory prodeje je synchronizovat poptávku s nabídkou a docílit tak co nejlepších prodejních výsledků. Úkolem public relations je dosáhnout konkrétní cíle za podpory veřejnosti. K tomu slouží např. představení sponzora na tiskové konferenci a v médiích, pozvání významných osobností společenského a sportovního života v dané lokalitě na sponzorovanou sportovní akci s patřičnou péčí o tyto osobnosti (pohoštění, slavností zahájení,...), atd.

Významným prvkem v kasách především prvoligových klubů se stávají příjmy z merchandisingu a licencí. Tyto dva prvky mají svůj původ v USA u filmového průmyslu, později se však rozšířily i do jiných odvětví a to po celém světě. Do ČR pronikly až po roce 1989. Merchandising představuje soubor všech prodejních aktivit a jejich podpory u licencí poskytuje klub právo jinému subjektu disponovat se značkou klubu, jedná se především o výrobu a prodej propagačních a reklamních materiálů spojených s klubem. Cílem je zvýšit prodejnost těchto materiálů. Poplatky za poskytnutí licence se dělí na garantovanou sumu a provizi, jež tvoří 2 – 10% z prodejní ceny. Licence a merchandising může poskytovat jen velký a známý klub, v ČR

např. fotbalová a hokejová Sparta Praha. Můžeme se však setkat i s jednotlivci, kteří udělují licenci na své jméno. Jde například o fotbalistu Davida Beckhama, který propaguje kopačky Addidas, z českých sportovců fotbalista Tomáš Rosický podporuje energetickou společnost e-on. Asi 20% všech udělených licencí se poskytuje ve sportu.

Poskytování televizních práv je další z velmi lukrativních možností jak posílit klubovou pokladnu, ale opět se to týká pouze klubů, jež patří ke špičce, a to pouze ve sportech, o něž je v televizi zájem. V ČR jde především o fotbal a hokej. Sport a televize se navzájem ovlivňují. Jde hlavně o přizpůsobení začátku televizního utkání na dobu, kdy se na něj může dívat v televizi potencionálně nejvyšší procento diváků.

6. Problémy českého sportu

Asi každý funkcionář kteréhokoliv sportovního klubu a všichni fanoušci by Vám řekli, že největší problém českého sportu je nedostatek financí. Já si však myslím, že největší problém českého, a nejen českého, sportu je korupce, ať už se jedná o korupci v nejnižších soutěžích nebo korupci v nejvyšších soutěžích.

Největší korupční aféra se v ČR udála v roce 2004 ve spojitosti s českým fotbalem, kdy fotbaloví funkcionáři prvoligových klubů ovlivňovali rozhodčí, kteří následně ovlivňovali fotbalové zápasy, jež rozhodovali. O těchto praktikách jsme se dozvěděli ze sdělovacích prostředků, jež se podařilo získat policejní odposlechy. Novinky.cz psali v květnu 2004 toto: „*Korupční skandál v prvoligovém fotbalu má další obviněné. Policie začala stíhat tři rozhodčí kvůli loni na podzim odehranému zápasu mezi Blšany a Synotem, který skončil 1:3. Podezření z korupce tak čelí už pět sudích a bývalý sportovní ředitel Synotu Jaroslav Hastík.*“¹³ Korupční aféra dále gradovala a vše se dostalo po několika měsících k soudu, jež udělil tresty. Jeden z nejvyšších trestů si odnesl Žižkovský funkcionář Ivan Horník. „*Ivan Horník byl za úplatkářství ve fotbale potrestán. Někdejší ředitel a manažer žižkovského klubu dostal u obvodního soudu pro Prahu 3 sedmiměsíční trest odnětí svobody s podmíněným odkladem na pět let, peněžitý trest 900 000 korun a deset let zákaz činnosti v jakékoli funkci v rámci Českomoravského fotbalového svazu. Ostatní obžalovaní rozhodčí a delegáti, kterým Horník úplatky nabízel, dostali podmínky od osmi do čtrnácti měsíců a pokuty od třiceti do sto padesáti tisíc.*“¹⁴

Na motivy odposlechnů vzniklo i divadelní představení Petra Čtvrtníčka. Tresty pro fotbalové

¹³ <http://www.novinky.cz/krimi/31701-korupce-ve-fotbale-stihani-dalsi-tri-sudi.html>

¹⁴ http://fotbal.idnes.cz/hornik-ma-za-korupci-ve-fotbale-podminku-fdq-/fotbal.asp?c=A060315_122516_fotbal_min

funkcionáře jsou podle mého názoru směšně nízké a nepředstavují hrozbu pro případné další nepoctivé funkcionáře a rozhodčí.

Všichni aktéři korupční kauzy by mimo jiné měli být potrestáni doživotním zákazem činnosti ve fotbale, neboť zneuctili tento sport a vrhli na něj stín pochybnosti. Je třeba, aby byla jakákoliv forma korupce ve sportu nemilosrdně odstraněna a viníci exemplárně potrestáni. Velice se mi líbí řešení z Itálie, kdy v podobné korupční fotbalové kauze byl jeden z nejlepších a největších italských klubů Juventus Turín přeřazen do nižší fotbalové soutěže a ještě mu byly odečteny body za zápasy, jež byly ovlivněny. Na druhou stranu byli podezřelí i jiné italské kluby, kterým se však nepodařilo prokázat korupci v tak velkém rozsahu a byly potrestány mírněji. „*Korupční aféra v italském fotbale pravděpodobně odsune Juventus Turín z elitní Série A. Už se na tuto skutečnost připravují také jeho právníci. Advokát turínského klubu Cesare Zaccone při středečním projednávání korupční aféry prohlásil, že pokud bude Juventus uznán vinným, měl by dostat stejný trest jako další kluby. Pro trojici AC Milán, Lazio Řím a Fiorentina žalobce požaduje sestup do druhé ligy. Právníci Juventusu Turín se snaží fotbalový tribunál v Římě přesvědčit, že druhá liga a odpočet bodů by byly dostatečným trestem. Svazový žalobce Stefano Palazzi přitom navrhl, aby Juventus sestoupil až do třetí ligy. Zaccone opřel obhajobu o to, že klub nemůže nést odpovědnost za své bývalé manažery, kteří odstoupili, jakmile se skandál provalil. Právníci dalších tří klubů trvají na tom, že jejich klienti se nijak neprovinili. "Na rozdíl od zástupce Juventusu nenavrhujeme žádný trest, protože Lazio je nevinné," prohlásil římský advokát Gian Michele Gentile. Majitel Fiorentiny Diego Della Valle, jemuž hrozí pětiletý zákaz činnosti, tvrdil, že jeho klub není viníkem, ale obětí systému. Když prý v roce 2004 jednal s bývalým svazovým funkcionářem Paolem Bergamem, který měl na starosti nasazování rozhodčích, jen prý si postěžoval, že sudí jeho klubu ubližují. Bergamo prý přiznal, že se rozhodčí dopustili chyb a že se postará, aby zápasy Fiorentiny řídili ti nejlepší. Marco De Luca, který hájí AC Milán, prohlásil, že bývalý viceprezident klubu Adriano Galliani sice věděl o jistých nesrovnalostech, ale provinil se jen tím, že je neoznámil. V Itálii se po postupu fotbalistů do finále mistrovství světa rozšířila fáma, že když squadra azzurra získá mistrovský titul, bude ve fotbale následovat velká amnestie pro všechny obviněné. Žalobce to však rezolutně odmítl. Úspěchy Lippiho týmu jsou prý jedna věc a nutnost očistit italský fotbal věc druhá. Rozsudek se očekává v pondělí, tedy den po finále. Vedle čtyř klubů čelí obžalobě i 26 jednotlivců. Fotbalový tribunál může vynášet jen tresty na sportovním poli. Případem se však zabývá také magistrát v Neapoli, který může korupci vyhodnotit jako trestný čin a provinilce poslat do vězení.*“¹⁵

¹⁵ http://fotbal.idnes.cz/juventus-by-bral-sestup-do-druhe-ligy-d8f-/fot_zahranici.asp?c=A060706_152658_fot_zahranici_no

Chtěl bych zde také zmínit, že jsem se i já stal svědkem uplácení ve sportu. Nejvíce smutné na tom je, že se mi to stalo asi ve 13 letech na tenisovém turnaji v Ostravě, kde stejně starý chlapec jako já, nabídl 400 Kč jinému tenistovi, za to, že ho nechá vyhrát, což se nakonec opravdu stalo. Jedná se o směšnou částku, ale uvědomíme-li si, že se toto děje mezi třináctiletými, jak to asi bude vypadat, až tito lidé budou dospělí a třeba se stanou sportovními funkcionáři?

7. Organizace sportu ve Francii

Na rozdíl od ČR zasahuje stát ve Francii do oblasti sportu mnohem méně. Když si představíme francouzský sport jako loď, tak stát zde kontroluje a případně koriguje kormidlo a o vše ostatní spojené s chodem sportu se starají sportovní hnutí a místní společenství. V ČR stát mnohem více zasahuje do sportovní oblasti, což sice znamená větší tok finančních prostředků do sportu, na druhou stranu také mnohem větší závislost sportu na státních financích, a to může znamenat nebezpečí v době, kdy stát preferuje jiné oblasti než-li sport.

Ve Francii existují v zásadě tři možnosti, jak zasáhnout do sportovního odvětví, především na regionální úrovni.

a) sportovní přístup: souhrnně jde o hledání odpovědí na otázky, jak mohou sportovní federace, spolky a případně správní celky podporovat místní regiony a kluby v jejich činnostech a zda jsou tyto činnosti poskytovány v dostatečné míře? Kam má směřovat podpora klubům?

b) ekonomický, sociální a kulturní přístup: zde je snaha nalézt odpovědi na otázky jak mají nižší správní jednotky (kraje, města) vytvářet sportovní podmínky pro vyžití svých občanů, jaké typy sportovních aktivit mají podporovat, a také, jak si mají utvořit priority, dle kterých budou následně pracovat?

c) administrativní a institucionální přístup: zde jde o otázky zabývající se vytvořením decentralizovaných struktur v rámci sportu.

V rámci sportu hraje ve Francii významnou roli město, které se podílí na většině sportovních akcí konaných na území města a podporuje i výuku tělesné výchovy ve školních zařízeních. Město přichází takřka dennodenně do styku s místní sportovními kluby a spolky, jedná s nimi o všech věcech bezprostředně se dotýkajících sportovních klubů. Tato role města je mnohem důležitější než role státu či kraje, a to především z důvodu, že kraj ani stát nejsou a nemohou být v kontaktu s problémy sportu na místní úrovni. Města vytvářejí plány na výstavbu a provoz sportovních a rekreačních zařízení a tyto projekty následně podporují, tím je zajištěna i větší participace občanů,

kteří se často o tyto projekty a plány zajímají.

Měštům v oblasti sporu pomáhá Městský servis sportů. Je to instituce, která má charakter služby, avšak nepatří ve Francii mezi povinně zřizované služby, jimi jsou například technické služby. Přesto má tuto organizaci zřízeno 99% francouzských měst nad 30 000 obyvatel. Poslání Městského servisu sportů spočívá v praktikování sportovní politiky města ve všech oblastech sportu: koncepce a studie projektů, řízení a údržba sportovních zařízení a prostorů, administrativa, atd.

V přístupu a možnostech měst vidím hlavní rozdíl oproti ČR, kde velkou roli hraje stát a nižší územní celky, jako je kraj a města, které na regionální úrovni mají mnohem lepší přehled o sportovních činnostech a aktivitách, hrají roli pouze podružnou. Myslím, že by bylo mnohem efektivnější zapojit do těchto činností města a kraje, neboť by to vedlo i k větší participaci občanů v této oblasti.

8. Externality ve sportu

Pro jednoho může být sport zábavou, prací a radostí, pro druhého zase něčím útrpným, nudným a nezajímavým, ale ať už patříte do kterékoliv skupiny, určitě Vás sport ovlivňuje, a to buď pozitivně, nebo negativně.

8.1. Pozitivní externality

- Podpora zdraví člověka: zdravý člověk je spokojený a může podávat kvalitní pracovní výkony, navíc se tím šetří peníze státu i zaměstnavatele, protože člověk, jenž má pevné zdraví, často není nemocný a nepobírá nemocenskou dávku. Rovněž jeho pracovní nasazení zvyšuje ekonomické ukazatele, například HDP.
- Formování osobnosti člověka a jeho systému životních hodnot a idejí: především aktivní přístup k pohybu, ale hlavně smysl pro fair-play a týmovou hru. Zároveň možnost střetnout se na sportovištích a v tělocvičnách se sportovci, které si mladí sportovci můžou brát za vzor pro jejich sportovní výkony i morální hodnoty.
- Tvorba a kvalita sociálních vztahů: především u kolektivních sportů a cvičení, kdy od mladého věku jsou děti vedeny ke spolupráci a vzájemnému respektování se. Jedná se o pozitivní sociální dopad, kdy je prokázáno, že společná cvičení snižují kriminalitu mladistvých.
- Propagace země a regionu: dobré sportovní výkony a úspěchy našich sportovců zvyšují povědomí o ČR v zahraničí. Občané z okolních států o nás, díky těmto úspěchům, mohou smýšlet pozitivně. Zlepšuje se tak morální kredit země vůči zahraničí. Navíc úspěchy českých

sportovců motivují malé děti k zájmu o sport a dospělým dávají pocit hrdosti na ČR.

8.2. Negativní externality

- Negativní vlivy na životní prostředí: toto se týká především zimních sportů, jako je sjezdové lyžování a běžkařských sportů, kdy pro provozování těchto sportů v horských oblastech, je mnohdy zapotřebí zasáhnout do původního rázu krajiny (kácení lesů, apod.). To stejné platí pro cykloturistiku v letních měsících. Dalším negativním vlivem na životní prostředí je provozování motoristických sportů. I když jde třeba jen o závody na okruhu, pořád auta a motorky vydávají enormní množství zvuku, které není pro přírodu vhodné.
- Negativní vlivy na zdraví člověka: jedná se především o přetěžování organismu sportovce nebo nevhodně zvolený sport, při němž trpí některá část sportovcova těla více než je tělo schopné dlouhodobě snášet. Za nejvíce negativní vliv bývá v současnosti označován doping, jež používají nejen vrcholoví sportovci, ale čím dál tím více i sportovci amatérští. Jako typický příklad bývá uváděn doping v kulturistice.
- Komercializace tělesné kultury: při ní jsou především upřednostňovány soukromé aktivity občanů na sportovištích, před aktivitami členů klubu či spolku. Zde je však výhodou to, že kluby tím mohou získávat finanční prostředky na chod klubu.

Sport je jedno z mála odvětví, kde pozitivní externality mají převahu nad externalitami negativními a nevypadá to, že by se na tomto stavu mělo v blízké budoucnosti cokoliv měnit.

9. Přehled legislativy

- Zákon o podpoře sportu č. 115/2001 Sb., ze dne 28. února 2001 ve znění zákona č. 219/2005 Sb.: tento zákon vymezuje je základní legislativní prvek, který upravuje roli státu, krajů a obcí vůči sportu a tělesné kultuře
- Zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů č. 250/2000 Sb., ve znění zákona č. 477/2008 Sb.: zákon se vztahuje k obcím a krajům ve vztahu k rozdělování dotací směřujících mimo jiné do sportu
- Zákon o sdružování občanů č.83/1990 Sb.: na základě tohoto zákona jsou zřizovány sportovní svazy
- Zákon o obecně prospěšných společnostech č. 248/1995 Sb.: týká se zakládání a chodu

sportovních oddílů, které jsou zahrnovány do neziskového sektoru

- Zákon o nadacích a nadačních fondech č. 227/1997 Sb.: týká se především nestátních neziskových organizací
- Zákon o církvích a náboženských společnostech č. 3/2002 Sb.: jedná se o sportovní organizace, jež jsou provozovány pod záštitou církví a náboženských organizací
- Zákon o dobrovolnické službě č. 198/2002 Sb.
- Zákon o veřejných sbírkách č. 117/2001 Sb.
- Zákon o loteriích a jiných podobných hrách č. 202/1990 Sb.
- + daňové zákony

11. Přehled literatury

- HOBZA, Vladimír, REKTOŘÍK, Jaroslav, a kolektiv. *Základy ekonomie sportu*. Praha: Ekopress, 2006. ISBN 80-86929-04-3
- SOKOL. *Historie Sokola* [online], dostupný na:
WWW:<http://www.sokol.eu/COS/sokol.nsf/View/3DBAEC22B335025AC12573D800317031?OpenDocument&cat=Organizace%5CHistorie%20Sokola>
- WIKIPEDIA. *Orel* [online], dostupný na: WWW:[http://cs.wikipedia.org/wiki/Orel_\(spolek\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Orel_(spolek))
- OLYMPIC. *Český olympijský výbor* [online], dostupný na:
WWW:<http://www.olympic.cz/?sec=135>
- MSMT. *Analyza financování sportu* [online], dostupný na:
WWW:http://www.msmt.cz/uploads/soubory/TVS/2009/Analyza_financovani_sportu_CR_ww_w.pdf
- NOVINKY. *Korupce ve fotbale* [online], dostupný na:
WWW:<http://www.novinky.cz/krimi/31701-korupce-ve-fotbale-stihani-dalsi-tri-sudi.html>
- IDNES. *Korupce ve fotbale* [online], dostupný na: WWW:http://fotbal.idnes.cz/hornik-ma-za-korupci-ve-fotbale-podminku-fdq-/fotbal.asp?c=A060315_122516_fotbal_min
- IDNES. *Korupce ve fotbale* [online], dostupný na: WWW:http://fotbal.idnes.cz/juventus-by-bral-sestup-do-druhe-ligy-d8f-/fot_zahranici.asp?c=A060706_152658_fot_zahranici_no
- PAVLÍK, Marek. *Prezentace do předmětu Ekonomika sportu*, dostupné na:
WWW:<http://www.is.muni.cz>, období: jaro 2008

